

Stroke Fast Track ช่วงนาทีชีวิต

พศ.ดร.สุภาพร มีชัยปิระ

ภาควิชาสรีรวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สวัสดีค่ะ ฉบับนี้ IT zone จะขอแนะนำ ความรู้เรื่อง stroke fast track ช่วงนาทีแห่งชีวิต เมื่อมีการตีบหรืออุดตันของหลอดเลือดสมองเกิดขึ้น เนื้อสมองบริเวณนั้นๆ ก็จะขาดเลือดไปเลี้ยง ทำให้เนื้อสมองเกิดการเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพต่างๆ เนื่องจากการขาดพลังงานและเกิดเนื้อสมองตายในที่สุด ซึ่งอาจนำไปสู่ภาวะทุพพลภาพ หรือ อาจจะเสียชีวิตได้หากสมองที่ขาดเลือดเป็นบริเวณกว้าง โดยในประเทศไทย สปสช. โดยคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้สนับสนุนการบริการโรคหลอดเลือดที่เกี่ยวข้องกับการอุดตันของโรคหลอดเลือดสมองเพื่อลดอัตราการเสียชีวิตหรือทุพพลภาพและประชาชนเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทันเวลา ซึ่งโรงพยาบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับระบบ stroke fast track มากมาย และหลากหลาย ดังนั้นเมื่อลองใช้ key word ว่า stroke fast track ค้นผ่าน google พบว่ามีมากกว่า 3,280,000 รายการ ทั้งนี้นายกสมาคม NNA ได้เขียนบทความในนิตยสาร “stroke

fast track ไม่ยากอย่างที่คิด” ซึ่งจะกล่าวถึงความจำเป็นมา ความสำคัญของ stroke fast track ปัญหาและอุปสรรคที่พบแนวทางการพัฒนาต่อ ลองเข้าไปอ่านรายละเอียดใน URL นี้เลย ค่ะ <http://neurosci.kku.ac.th/wp-content/uploads/2009/09/8-1-94-98.pdf> สำหรับตัวผู้เขียนเองประทับใจรูปแบบการสื่อสารข้อมูลโดยใช้เพลงและภาพ animation ประกอบ ซึ่งทำให้เห็นภาพพจน์ชัดเจนและเข้าใจง่าย สำหรับ version ไทยตาม URL นี้ค่ะ

<http://www.hfocus.org/content/2013/08/4489>

และ version ภาษาอังกฤษ ตาม URL นี้ <http://www.youtube.com/watch?v=k4WUHVdZwhg> ค่ะ

<http://www.youtube.com/watch?v=YHzz2cXBlGk>

สำหรับรายละเอียดพยาธิสรีรวิทยาของโรคหลอดเลือดสมองมีดังนี้ เนื้อสมองที่ขาดเลือดจะแบ่งเป็นเป็น 2 ส่วน คือ

1. เนื้อสมองส่วนใจกลางที่เรียกว่า ischemic core คือบริเวณที่เกิดการขาดเลือดมากที่สุดและเกิดความเสียหายอย่างถาวร
2. เนื้อสมองบริเวณรอบๆ ใจกลางจะมีการขาดเลือดไม่รุนแรงเท่า เรียกว่า ischemic penumbra

โดยเนื้อสมองส่วนนี้เมื่อมีการขาดเลือดจึงไม่สามารถทำงานได้ตามปกติทำให้ผู้ป่วยมีอาการผิดปกติทางระบบประสาท เช่น อากาศอ่อนแรง ปากเบี้ยว ซา เป็นต้น

การรักษาโดยการให้ยาละลายลิ่มเลือดจะได้ผลดีที่สุดเฉพาะเนื้อสมองในส่วน ischemic penumbra เท่านั้น และจากการศึกษาพบว่าภายในระยะเวลา 4.5 ชั่วโมง (270 นาที) เป็นระยะเวลาที่คาดว่าสมองที่ขาดเลือดส่วนใหญ่ยังสามารถทำงานได้อยู่จากการรับเลือดมาจากหลอดเลือดข้างเคียงที่ส่งมาเลี้ยงแต่ไม่พอเพียงที่จะทำงานนานๆ มีขีดจำกัดเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งถ้าเลยช่วงเวลาดังกล่าวไปแล้วเนื้อสมองในส่วน ischemic penumbra จะมีการตายของเซลล์และเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวร ดังนั้นแม้ให้ยาละลายลิ่มเลือดไปจะไม่สามารถช่วยให้เนื้อสมองส่วนนั้นฟื้นมาได้และยังอาจก่อให้เกิดเลือดออกในสมองซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อผู้ป่วยได้

ดังนั้นขอฝากผู้อ่านทุกๆท่านด้วยค่ะว่าหากสงสัยว่าใครที่อยู่ใกล้ๆเราเป็น stroke จากการสังเกตอาการต่อไปนี้คือ กล้ามเนื้อใบหน้าอ่อนแรง แขนอ่อนแรง พุดไม่ชัดหรือพุดไม่ได้ ให้รีบโทร 1669 ถึงเร็วช่วยได้ด้วย stroke fast track ค่ะ ขอให้ทุกท่านสุขภาพแข็งแรงนะคะ